

UWAŻAM RZE

WARSZAWA

02/08-01-12

T. / Nr 1

KSIĄŻKI

Oniryczna święta

**Agnieszka
Taborska**
Senny żywot
Leonory de la
Cruz

słowo/obraz/terytoria

Agnieszka Taborska, największa polska specjalistka od surrealizmu, wspólnie z ilustratorką Seleną Kimball Smith sięgnęły po nieco zapomnianą historię Leonory de la Cruz. Tę XVIII-wieczną świętą odkryli - czytaj: wymyślili - francuscy artyści, którzy uznali ją za swoją patronkę. Leonora, w sennych wizjach przepowiadająca przyszłość ludzkości, doskonale oddawała kluczowego dla surrealizmu ducha oniryczności i imaginacji. Taborska opisuje postać i wizje Leonory w serii krótkich groteskowych opowieści, które towarzyszą 35 planszom-illustracjom utrzymanym w konwencji kolaży Maksa Ernsta. Niezwykła książka nie tylko dla znawców historii sztuki - do czytania i oglądania. —*mr*

LEKTURY

SENNY APOKRYF Mistyfikacja

Chyba tylko bezkompromisowe słowo/obraz terytoria może sobie pozwolić na (powtórze!) wydanie książki tak odważnej. Agnieszka Taborska stworzyła spójne dzieło – całość intelektualną i estetyczną, której zasadniczą cechą jest... brak związku z rzeczywistością. Jednym słowem doskonałą i smakowitą literacką mistyfikację. Bohaterką książki jest osiemnastowieczna mistyczka, której pełne bólu wizje stanowią zakamuflowaną przepowiednię przyszłości. Tropy, które podrzucza nam autorka, mają pozór prawdziwości, świadczą o naukowej erudycji, sugerują scholarską kwerendę. Jednak w istocie jesteśmy wciągani w grę z dziedzictwem surrealizmu. Autorka tego nie kryje, my dostrzegamy i chętnie w tę zabawę bniemy. Ponieważ jest to dzieło całościowe, każdej stronie tekstu towarzyszą wybrane kolaże Seleny Kimball, odwołujące się wprost do prac surrealistów – Maksa Ernsta czy Kurta Schwittersa. A na koniec sennemu zmyśleniu towarzyszą zupełnie prawdziwe, „naukowe” glosy. Elegancki artbook, perelka w wąskiej dziedzinie polskich literackich mistyfikacji. Piękne, smakowite i bardzo kobiece.

Agnieszka Taborska, Selena Kimball (kolaże) *Senny żywot Leonory de la Cruz*, słowo/obraz terytoria

BIOGRAFIA SŁAWA I SAMOTNOŚĆ

Reporterskie wspomnienie o Elżbiecie Czyżewskiej, zmarłej niedawno gwiazdzie kina lat 60., to przede wszystkim zapis świadectw ludzi, którzy ją znali. Benedyktynska praca w zbieraniu materiałów (i autoryzacji zapewne – ciekawe, co wyleciało) opłaciła się. Portret aktorki powstaje jakby mimochodem, przy okazji autoportretu jej pokolenia – artystów, ówczesnych celebrytów, warszawki. Wśród uróżowanych wypowiedzi natrafiamy na zaskakująco szczerze świadectwa życia towarzyskiego i uczuciowego środkowego PRL-u i emigracji. Najpełniejsza jak dotąd biografia Elżbiety Czyżewskiej zestawiona przez autorkę ostatniego wywiadu z aktorką.

Iza Komendolowicz Elka, Wydawnictwo Literackie

OBJAWIENIE Wyrwane ze snu

Skoro o snach – byłoby szkoda, gdyby ta książka przeszła bez echa. Jeden z najważniejszych i najbardziej pracowitych polskich tłumaczy z hiszpańskiego zebrał niewielką antologię opowiadań niemal całkiem nieznanego u nas urugwajskiego pisarza z pierwszej połowy zeszłego wieku. Brzmi egzotycznie, fakt. Ale Felisberto Hernández, piszący pianista (szczyt aktywności w końcu lat 40.), był ulubieńcem (a czasem mistrzem) Cortáзара, Márqueza, Fuentesy. Może to z niego bierze się tak charakterystyczna dla literatury iberoamerykańskiej „senność”? Bo w dziedzinie pisania onirycznego, doprawionego jakąś nieuchwytną melancholią, jest Hernández objawieniem. W zbiorze 16 niedługich opowiadań rzeczywistość ma charakter umowy. Chwilami brzmi tu nuta, na jakiej gra Potocki w *Rękopisie...*, atmosfera jest gęsta i niepokojąca jak u Schultza, a rola podświadomości kieruje nas do obrazów stworzonych przez Buñuela. Dla przyjemności.

Felisberto Hernández *Ciemna jadalnia, Balkon i inne niezwykle opowiesci*.

Antologię ułożył i posłowiem opatrzył Tomasz Pindel. Przel.

Nina Pluta i Tomasz Pindel, PIW

CZŁOWIEK I LUD WALEC HISTORII

Elias Almeida pochodzi z Angoli, jest dzieckiem rewolucji. Dorastał w krajach walczącej Afryki, trafia do Rosji, na Kubę, tam, gdzie rewolucja pożera swoje dzieci, zonglując frazesami o wolności. Miłość daje tylko chwilowe wytchnienie, niepewność przekreśla pytania etyczne, a dążenie do władzy usprawiedliwia bestialstwo. Andrei Makine, piszący po francusku Rosjanin, laureat Nagrody Goncourtów (1995), opowiada o cenie, jaką płaci się za szaleństwo ideologii. Talent Makine'a sprawia, że mimo całego naturalizmu i okrucieństwa powieść ma charakter niemal poetycki. Przypomina w tym *Łaskawę*, książkę innego laureata Goncourtów (też obcokrajowca piszącego po francusku) Jonathan Littella.

Andrei Makine *Ludzka miłość*, przel. Małgorzata Kacprowska, Akcent

W skrócie

BOHATERKI ODKRYĆ

Córka sir Wally'ego Herberta, jednego z największych polarników XX wieku, część dzieciństwa spędziła w Arktyce. Doskonale wie, o czym pisze. Tym razem o żonach polarników „ery heroicznej” – czasów, kiedy wokół biegunów na mapach były jeszcze białe plamy. Świetnie zdokumentowane, fascynujące historie pań Peary, Scott, Shackleton i innych.

Kari Herbert *Żony polarników. Siedem niezwykle historii*,

przel. M. Miłkowski, carta bianca

ZNÓW W PROWANSJI

Miłośnikom kultowej *Chwały mojego ojca*. Dalsze przygody małego Marcela podczas prowansalskich wakacji. Czas na gorzyc dojrzewania. Autobiograficzne wspomnienia francuskiego reżysera spisane bez pretensji i dowcipnie.

Marcel Pagnol *Czas tajemnic*, przel. M. Paszke, Esprit

PAN I WŁADCA

Nieśmiertelny klasyk, bohater licznych ekranizacji, jeden z kluczy do ducha Albionu.

Kapitan Horatio Hornblower po kilkudziesięciu latach znów po polsku. Pierwszy z trzynastu tomów opowieści o kapitanie fregaty Jego Królewskiej Mości w czasie wojen napoleońskich. Okładka odrzuca, ale historia wciąga. Tym bardziej że przyzwoicie przełożona.

C.S. Forester *Szczęśliwy powrót*, przel. P. Stachura, Remi